

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren

Crostes de panada

N'hauré d'arrambar unes quantes an ets anticlericals pe'ses fantasies qu'han fetes contra sa Relligió i l'Esglesia, com a bons missatges d'En Banyeta Verda, que no s'atura d'acabussarlos contra Deu per que, en aixamplar es potons, li hagen d'anar a a fer companyia per tota una eternitat. ¡Vaja, idò, si'ls-e repartim unes quantes crostes, que'els-e desxondesquen bil-lo bil-lo!

I

Es lerrouxisme fa s'arròs pe'sa trompa

A Barcelona ja fa estona que's lerrouxistes estan dividits en *feels* i *dissidents* o *infects*, que publiquen un diari, i no se treuen paraula bona des seu antic caporal. Llavò hi ha es *joves rebel·los*, que també estan ja cansats d'esperar que D. Aleixandre les don es sus per fer sa Revolució, i ja comensen a creure qu'es que ell no'n vol i que fa tot lo possible per aturar qu'ella no venga. Amb això es *joves rebel·los* van fora corda contra D. Aleixandre. I que'n direm des lerrouxistes de Madrid? Sembla que's confirma sa nova que donarem dissapte passat de que ses Juntes des centres lerrouxistes o Radicals madrilenys s'eren reunides en secret i havien acordat treure D. Aleixandre de *Cap des Partit*, perque el consideren venut a sa Monarquia. I ara corre sa noticia que D. Aleixandre se fa trons de totes aquestes Juntes, i està resolt més que may a seguir ses seues empreses mercantils, es seus negocis econòmics, aont sa sort el persegueix i hi demostra un tranc i una manya fora mida.

Una partida de radicals de Madrid, cansats de veure fer pasteta a D. Aleixandre, han resolt retirar-se de tota política i esperar que venga sa Revolució per anar llavò a ca-D. Aleixandre a robar, calar foc i matar, això es lo que tantes de vegades les ha predicat D. Aleixandre.

II

Sa verera de ses vagues

Se veu que an ets obrers de casi totes ses regions d'Espanya les ha pegat per fer vagues; a unes bandes per una cosa i a ses altres pe's'altra. Se veu que es cosa de s'estiu, que ses sancs van calentes, i es Capitans Aranyes, *verbo* Caporals republicans (Pauetxo Iglesias, Melquiades Alvarez, Soriano, etc.) troben sa cosa preparada per moure alguer a dreta i a esquerra. Es que proven de moure sa Revolució per clavarmos sa República. Si, totes aqueixes vagues no n'hi ha casi cap de professional, que's fassa propiament per millorarsa situació des gremi, sino que casi totes son *revolucionaries*. Sa questió d'aqueys obrers es moure renou i veure si s'arma sa Revolució. Pero la cosa no les diu bé ni mitjells, sino ben malament per ells; sa vaga no's generalisa; i tot se reduex an es centenars, an es milenars de jornals que s pobrets perden de feyna, i s'industria nacio-

nal se'n du ses sanbatudes que sofreix horrorosament ab cada revulgada i estrevada d'aquestes. Ets obrers fan molt de mal an es Patrons i a s'industria nacional, a sa nació meteixa; pero també se'n fan a ells meteixos horriblement. ¿Com farien feyna ets obrers si s'industria no les ne donava de feyna? Sa desgracia més grossa de aqueys *vagistes* es que son curts de gambals i de tey, i peguen de cap i de genoy, i queden fets una mala feristea.

Si, per noltros es evident que totes aqueixes vagues son mogudes d'En Pauet Iglesias i d'En Melquiades Alvarez, qu'ara tenen s'empresa de durmos sa Revolució i sa República. ¡Ara li fan es manec! ¡en Pauetxo Iglesias i En Melquiades Alvarez! ¡Quines dues hipoteques!

III

Es socialistes e-hu voldrien tot per ells

S'Obrev Balear posa dissapte un article des célebre caporal socialista francès Jaurés, aont aquest pretén fer veure que an es feyners o *proletaris* les correspon tot i an es propietaris o capitalistes no les pertoca res. Diu que sa societat actual es una iniquitat, ¿per que? Primerament, perque sa feyna, es producte de sa feyna que fan es feyners, no es tota per ells, no les perteneix completament, perque hi té part es propietari o capitalista que les ha comanada o que les dona aquella feyna. I això diu En Jaurés qu'es sa gran injusticia del sigle. De manera que els obrers de fàbrica, segons En Jaurés, haurien de tenir per ells tot es producte des funcionament d'aqueixa fàbrica; i diu ell qu'es una injusticia insuportable que es capitalista qu'ha feta o comprada i conserva sa fàbrica i que hi posa es capital, haja de tenir part en so producte d'aqueixa fàbrica; com també diu qu'es una injusticia grossa de tot que es propietaris de ses cases que ets obrers habiten, hagen de cobrar lloguer, obligant ets obrers a desprendre-se d'una part des jornal que guanyen. I diu que també es una injusticia grossa grossa, que ets obrers hagen de pagar res per sostenir s'Estat, això es, s'Administració pública i s'exèrcit, que defensa sa Nació des seus inimics i mantén s'orde públic, sensa lo qual no hi hauria vida possible p'ets obrers ni per negú. I diu En Jaurés que igualment es una injusticia feresta que es botiguers aont ets obrers van a comprar es comestibles i demés coses necessaries de sa vida, les hagen de fer pagar cap recàrrec, e-hi hagen de tenir ni mitx cèntim demunt ells.—Sembla mentida que un homo de talent, com es En Jaurés, vaja tan tapat o procedesca de tan mala fe que arribi a s'estrem de defensar aqueys doys, aqueixes barbaritats. Ell se funda en que sa feyna, «sa producció intensiva», «s'activitat econòmica es una funció essencial en tota persona humana, com sa feyna es una part integrant de sa personalitat des feyners», i que per lo meteix, ha d'esser tota d'ells, sensa que negú pus e-hi puga tenir gens de part, sensa que per cap raó ni motiu negú puga tenir part en so producte de sa feyna d'ets obrers. De manera que tot lo mon, totes ses coses han d'esser p'ets

obrrers, i res res res p'ets altres que no son obrers; an es qui no son feyners o brassers, el dimoni que los se'n duga. I ¿aont es sa justícia de tot això? Si ets obrers no s'emprassen de de negú per fer feyna, si dins terra seua i ab doblers seus fessen se fàbrica i la conservassen i hi posassen es capital necessari per ferla funcionar, i que llavò hi comparegués un capitalista que no hi hagués posat res an aquella fàbrica; i, no haventhi posat res, volgués tenir part en sos productes de tal fàbrica, això si que seria una verdadera injusticia; a-les-hores tendrien raó ets obrers de sostenir que tot es producte de tal fàbrica havia d'esser per ells. Pero si ets obrers només e-hi posen es brassos en sa feyna de sa fàbrica, si es capitalista fa sa fàbrica i la conserva i proporciona sa primera materia, sa cosa qu'ets obrers obren ab sa seua feyna, ¿com pot esser just que es capitalista no haja de tenir part en so producte des seu capital, sensa el qual no seria possible sa feyna d'ets obrers? Perque es una cosa més clara que s'aygo: ¿com s'ho farien ets obrers per trebayar si no tenien fàbrica o terra aont fer feyna. Es ver que sa fàbrica o sa terra sensa ets obrers no produiria res; pero també es ver que ets obrers sensa fàbrica ni terra, no porien fer feyna, no porien produir. De manera que lo que sostén En Jaurés que tot es producte de sa feyna d'ets obrers i pertoca de justícia an ets obrers, es una solemne mentida. ¿Que sa feyna es «una funció essencial de tota persona humana», «una part integrant de sa personalitat des feyners»? Conformes de tota conformetat; pero i es propietaris i es capitalistes ¿que no son persones també? S'activitat que's propietaris i capitalistes despleguen ab so seu capital, ab sos seus remeys de terra o fàbriques, ¿que no es «una funció essencial de sa seua personalitat»? ¿que no es una part integrant de sa seua personalitat? Clar está que sí, es evident que sí. ¿O només son persones ets obrers, i es propietaris i capitalistes bistics? Lo just es que tots es qui tenen part en sa feyna o perque l'han feta o perque han proporcionada sa cosa aont s'es feta sa feyna, sa cosa obrada; lo just es que tots aqueys tenguen part en so producte de tal feyna, i hi tenguen una part proporcional a lo que hi han posat en feyna o capital. Per lo meteix es una solemne mentida que's producte d'una terra corresponga tot an ets obrers de tal fàbrica, an es feyners de tal terra, de manera que l'amo de sa fàbrica i de sa terra no hi hagen de tenir res. Es una solemne mentida que sia cap injusticia que's propietaris i capitalistes participin des producte de sa feyna qu'ets obrers han feta a sa terra o a sa fàbrica de tal propietari, de tal capitalista. Lo injust de tot seria que no hi haguessen de tenir gens de part, que no hi haguessen de tenir tota sa part que les correspon.

I que'n direu de ses altres vertaderes batayonades d'En Jaurés, de que es una injusticia que ets obrers hagen de donar una part des producte de sa seua suor, de sa seua feyna, an es propietari de sa casa qu'habitén, a s'Estat aont viuen i que'ls-e defensa i els-e fa possible sa vida, i an es botiguers que

tenen ubertes ses seues botigues perque ells e-hi puguen anar a comprar lo neccesari per viure. De manera que an ets obrers es propietaris les haurien de deixar estar, de franc a ses seues cases; ets obrers haurien de gaudir de totes ses ventatges que du el viure dins un Estat civilisat, que els ha de defensar i sostenir per que puguen fer feyna pacíficament i negú hi puga anar a oprimirlos ni a despuyarlos; i en camvi ells, ets obrers, no haurien de pagar ni un cèntim de tot lo que costa s'administració pública, de tot lo que costa un Estat civilisat. De manera que es botiguers haurien de tenir ses botigues ubertes, pagantne patent com se suposa, fent feyna com uns negres per sosteure tals botigues, teninthi ocupat es seu capital per ferles anar envant; i de tote aquesta feyna feta dins tal botigues, es pobres botiguers no n'haurien de tenir cap profit, sino qu'haurien de donar an els obrers totes ses coses just en es preu qu'ells les compraren. De manera que aquí tothom hauria de donar sa sanc i sa suor an ets obrers, i ets obrers fora donar res a negú! ¡Ets obrers només serien bons per cobrar! ¡may per pagar! I això es sa justícia socialista! ¡sa negació de tota justícia! acaramullar tots es drets i tots es bens a favor d'una classe, despuyant y sacrificant totes ses altres classes! ¡Tot p'ets obrers i res p'es qui no son obrers!—Qu'ets obrers han de tenir sa part que les correspon de sa feyna que fan, que s'Estat no les ha de fer pagar més de lo que es just, que es propietaris de cases no ls han de fer pagar uns lloguers massa alts i ferlos estar dins cases malsanes, qu'es botiguers no han de voler guanyar massa demunt ets obrers,—conformes de tota conformetat. Això es lo que demana sa justícia, això es lo que dicta sa raó, això es lo que sostenim noltros, que som tan inimics des *socialisme* com d'ets abusos des capitalisme. Nigú té dret a esplotar nigú, nigú té dret d'oprimir nigú ni a despuyar nigú. Cadas-cú que tenga lo qu'es seu, lo que es just, lo que li pertoca. Tan injust es oprimir es pobres com oprimir es rics; tan injust es negar es dret des pobres com es dret des rics. Devant sa justícia no hi ha d'haver rics ni pobres, sino lo qu'es just: a cadascú lo qu'es seu i foris.

De manera qu'En Jaures cau en es meteix vici que condemna: per defensar es dret d'ets obrers, nega es dret des capitalistes, des propietaris; per defensar sa personalitat d'ets obrers, nega sa personalitat des capitalistes i des propietaris. E-hu vol tot p'ets obrers i res p'es qui no son obrers; vol que totes ses altres classes de sa societat i tota sa societat quedi sacrificada an ets obrers i anulada devant ets obres, que negú siga res ni tenga res més qu'ets obrers! I això es sa justícia socialista, es a dir, sa més grossa de ses injustícies, sa negació de tota justícia!

I aquest Jaures que diu totes aqueixes coses a favor d'ets obrers, ¿les fa ell? les compleix? les observa ell? Ell es un misser, es un propietari, té molts d'obrrers que fan feyna per ell. ¿Les dona tal volta tot es producte de sa feyna? ¿No s'atura res per ell com a capitalista? Vaja si s'atura! Fa lo que fan tots es capitalistes i devega-des un poc més contra es seus obrers.

